

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ KNIHA PRO DĚTI

KNIHA PRO DĚTI ZAMĚŘENÁ NA ROZVOJ OSOBNOSTI
S INTERAKTIVNÍMI A VZDĚLÁVACÍMI PRVKY

Sarah Grimová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ KNIHA PRO DĚTI

KNIHA PRO DĚTI ZAMĚŘENÁ NA ROZVOJ OSOBNOSTI
S INTERAKTIVNÍMI A VZDĚLÁVACÍMI PRVKY

Sarah Grimová

Vedoucí práce: Doc. akad. mal. Josef Mištera
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

**Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen
uvedených pramenů a literatury.**

Plzeň, duben 2014

.....

podpis autora

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	6
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	8
3	CÍL PRÁCE.....	11
4	PROCES PŘÍPRAVY.....	13
5	PROCES TVORBY.....	16
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	18
7	POPIS DÍLA.....	19
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	20
9	SILNÉ STRÁNKY.....	21
10	SLABÉ STRÁNKY.....	22
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	23
	a) Knižní a periodická literatura.....	23
	b) Internetové zdroje.....	24
12	RESUMÉ	25
13	SEZNAM PŘÍLOH	27

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Má specializace Mediální a didaktická ilustrace zahrnuje spoustu směrů a možností, jak práce člověk může tvořit.

Myslím, že se zaměřuji právě především na didaktickou ilustraci, ilustraci pro děti, hry, vzdělávací sešity a podobně. Tato ilustrace je mi nejbližší a vždy mě bavila ze všeho nejvíce.

Moje veškerá práce byla určena alespoň zatím především dětem.

Velmi mě zaujalo například zadání klauzur v prvním ročníku letního semestru, kdy bylo úkolem vytvořit papírové divadlo. Mám ráda práci s materiálem a papír je úžasný prostředek, kterým se dá vyjádřit spousta věcí. Vytvořila jsem divadlo na motivy knihy Arthura Ransoma – Nechtěli jsme na moře. Bylo to představení pro děti.

Každý semestr jsem se také snažila tvořit jiným způsobem, zkoušet různé výtvarné techniky. Takže se dá říci, že každá klauzura vypadala naprosto jinak.

Začala jsem s pastelkami a tématem Podzim/Zima. Byl to cyklus kreseb, kde jsem si jako námět vybrala Vesnice a kreslila jsem výjevy z vesnic z mého okolí v různých časových obdobích. Toto téma se samozřejmě nevázalo pouze k dětské literatuře, byl to spíše volný cyklus, použitelný kdekoli.

Další práce bylo ono papírové divadlo – to mě bavilo hlavně díky tomu, že jsem mohla zkoušet, co všechno z papíru lze vytvořit, testovat různé možnosti zpracování, pracovat s trháním, stříháním, barvením různými technikami, lepením, používala jsem i kašírování. Navíc jsem mohla využívat papíry všech možných kvalit a gramáží – od japonských hedvábných papírů, přes veškeré strojově vyráběné, recyklované, ruční papíry, kartony, lepenky, různé strukturované papíry a všechny všemožně kombinovat.

Má další práce v rámci školy bylo leporelo na téma Cesta. Mělo se jednat o knihu ve stylu cestovního deníku, vymyšlenou na základě skutečného výletu, který jsme měli každý podniknout. Já vytvořila leporelo s názvem Na sever a pojednávalo o stromech v krajině, které jsem potkala při cestě z vesnice ve Středočeském kraji do Krkonoš. Tentokrát jsem si zvolila techniku kresba a lavírování tuší na mírně zabarvené hrubší ruční papíry. Výsledná práce byla ve velikosti necelé A3 a jednalo se o šestnácti stránkové leporelo.

Od dalšího semestru jsem se začala věnovat hlavně klasickým knihám. Zpracovala jsem mnou vybraný soubor pořekadel, pranostik a krátkých básní týkajících se vody a všeho co je s ní spojeno. Každá dvoustránka byla věnována jednomu pořekadlu a k němu se vážala celostránková ilustrace na dané téma. Chtěla jsem ilustraci posunout význam pranostiky ještě někam dál, aby čtenář musel o věci více přemýšlet, aby se mohl zamyslet nad tím, že třeba běžně uznávaný výklad pořekadla nemusí být ten jediný, takže se v knize vyskytují i různé vtipy. Tomu odpovídal i název knihy – Hydrologická aquavoda. Tyto ilustrace jsem kreslila perem tuší a inspirovala jsem se starými rytinami. Kniha je určena spíš pro starší děti, asi od deseti let.

Moje poslední školní semestrální práce bylo zpracování knihy Piknik a jiné pohromy od Geralda Durrella¹. Původně se jedná o soubor několika povídek, já si vybrala na zpracování tu úvodní. Kniha je pro všechny věkové kategorie, i když si stále myslím, že tato konkrétní povídka Piknik zaujme především dětské čtenáře.

Vzhledem k tomu, že styl psaní Geralda Durrella je dost odlehčený a text obsahuje neuvěřitelné množství vtipů a absurdně vyvíjejících se situací, nemohla jsem v ilustracích zobrazovat moc konkrétní výjevy, protože bych tím čtenáři prozradila děj a pak už by ona vtipnost ztrácela hodnotu. V ilustracích jsou tedy jen náznaky děje a tentokrát jsou tvořené temperami. Volila jsem sice pestré, ale mírně tlumenější odstíny barev.

Toto byly všechno školní práce.

Mimo školní zadání se věnuji hlavně tvorbě pro děti, dětské ilustraci. Dlouhodobě každý rok spolupracuji ve vytváření táborových her pro dětský oddíl, kde řeším celou vizuální podobu a styl dané hry a zároveň celého tábora včetně prostorových rekvizit, pokud jsou zrovna potřeba, kostýmy, zdobení látek, oblečení, stanů až po mapy krajín ze hry, bodování hry, diplomy a ocenění pro děti.

---

¹Gerald Durrell - Piknik a jiné pohromy, z anglického originálu The Picnic And Suchlike Pandemonium, 1979

2 TÉMA A PŮVOD JEHO VOLBY

2.1 Téma práce

Jako téma pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala ilustrovanou knihu pro děti s úkoly, se zaměřením na rozvoj osobnosti, se vzdělávacími prvky. Celá kniha je brána formou hry, má sloužit například jako prázdninová kniha pro děti po první až třetí třídě základní školy, kterou si děti mohou brát všude s sebou. V knize je spousta úkolů, může sloužit i jako deník, je tam prostor pro doplňování a dokreslování věcí a zážitků přímo do knihy.

Nedílnou součástí je i společenská „desková“ hra na jedné z posledních dvoustránek knihy, která shrnuje témata, která se v knize objevují a lze ji hrát samozřejmě opakovaně.

Kniha by mohla být takový průvodce dítěte při jeho prázdninových cestách, zároveň si v ní dítě nenásilnou formou zopakuje některé věci ze školy a nabyde i mnohé další vědomosti, které se mu budou hodit později.

Důvod proč jsem si vybrala tvořit interaktivní knihu pro děti je ten, že mě tyto knihy vždy lákaly jednak jako dítě a i teď patří k mým nejoblíbenějším. Už jako dítě jsem přečetla velmi mnoho knih, asi mnohem víc než je u dětí běžné, zvláště v dnešní době, a myslím, že to ve mně zanechalo ten správný vztah ke knihám do života.

Baví mě, zvláště u knih tohoto typu, když mohou být tak interaktivní, že se dítě nebojí do nich přidávat své vlastní kresby a texty. Vychází to z toho, že mě samotnou takové knihy jako dítě nesmírně zaujaly a vydržela jsem u nich mnoho hodin. Samozřejmě, že v klasických knihách s příběhem, od skvělých spisovatelů, v bibliofilích a podobně se podobný přístup nehodí, ale když to má být prázdninová kniha, tak je to na místě. Chtěla jsem, aby se dítě stalo součástí této knihy a podílelo se na jejím výsledném vzhledu, takže z každého kusu (výtisku) vznikne nakonec trochu jiný exemplář. I v tom je skrytá ona interaktivita. Dítě má svou vlastní osobní knížku a nikdo jiný nebude mít stejnou.

Když jsem vybírala, co vlastně zařadím do knihy, na jaká témata se budou vázat jednotlivé úkoly, hlavolamy a bludiště, vycházela jsem především z mé dlouholeté zkušenosti z jednoho dětského oddílu, který jsem dříve jako dítě

navštěvovala a nyní se už sedm let věnuji vedení vlastní družiny dětí. Inspirovala jsem se z toho, co bavívalo mě a snažila se to zakomponovat do sebe tak, aby to bylo použitelné pro dnešní děti, které jsou ovlivněné moderními technologiemi ať chceme nebo ne a knihy tak obecně vzato mají v jejich očích menší význam než dříve. Věřím, že i přesto mají interaktivní knihy s úkoly pro děti smysl a najde se spousta nadšenců.

Také myslím, že je těchto knih na českém trhu poměrně málo. Ne že by bylo málo vzdělávací literatury, ale spíš té „skrytě vzdělávací“ - knih, které děti neberou jako nějaké další skoro školní poučující nástroje, ale takové, co je budou bavit a budou se jim díky nim rozšiřovat obzory vědomostí, aniž by měly dojem, že to je jen další nezábavná učebnice.

2.2 Inspirace v cizině

Například v cizině (obzvláště Francouzi a Britové jsou na toto specialisté²) jsem viděla nesmírné množství takovéto literatury pro děti, kde bylo spousta místa na doplňování všeho možného, knihy byly vyloženě nádherné, s kvalitními ilustracemi, klasicky vázané, šité (žádné sešitové vydání, jak se občas vidí u nás), že by je chtělo snad každé dítě. Bohužel na české poměry byla cena dost vysoká. A to je právě podle mého názoru ten problém v České republice, že se takové knihy nevydávají, neboť by je nikdo nekoupil. Málokterý rodič totiž chce investovat do knihy s pevnými deskami na kvalitním papíře, která je ale určená na to, aby si do ní dítě kreslilo a používalo jí jako svůj osobní majetek, deník, zápisník, blok a podobně. Stále asi převládá v obecném povědomí názor, že to je ničení knihy a dětské kresby spousta lidí bere jen jako nějaké čmárání s nulovou hodnotou. Já si to nemyslím.

Lidé jako by se báli koupit něco kvalitního, co dítě v jejich očích „zničí“ svou prací. Budou namítat, že je to na jedno použití a podobně. Rodiče dítěti mnohem raději koupí buď kvalitní vázanou ilustrovanou knihu, do které se ovšem nesmí kreslit, a nebo tedy interaktivní, ale to bývají většinou v Čechách jen nějaké bloky s měkkou vazbou, často černobílé, že stejně nemohou sloužit

---

²Nakladatelství Scholastic Ltd. - <http://clubs-kids.scholastic.co.uk/products>

Nakladatelství Tate Publishing, London - <http://shop.tate.org.uk/books/childrens-books/icat/childrenbooks>

jako například ten deník, protože vazba nějaké nošení knihy všude s sebou jednoduše nevydrží.

Mým záměrem bylo právě vytvořit takovou knihu, kterou si dítě bude moci brát i jako zábavu při cestování. A díky tvrdým deskám si do ní stále bude moci něco psát, vyplňovat a kreslit.

Toto všechno vychází převážně z mého pozorování dětí kolem mě, jak v mém oddílu, tak i mimo něj a ze sledování nabídky knih v knihkupectvích – nejen českých, ale i francouzských a britských.

3 CÍL PRÁCE

Cíl práce byl vytvořit knihu použitelnou pro mnoho momentů a volných chvil o prázdninách, kdy se dítě zábavnou formou dozví něco o našem světě, kde žijeme, o společnosti, přírodě, správném životním stylu. Kniha slouží i jako deník, je tam vícero úkolů všeho druhu od bludišť, přes postřehové úkoly, optické klamy, doplňovací úkoly, místa pro dokreslování, společenská desková hra.

Je určena pro děti, které už umí číst a psát – přibližně pro děti po první až třetí třídě. V knize se objevuje částečně probraná látka ze školy – hlavně z prvouky (něco o přírodě, životním stylu, hvězdách), vyskytuje se tam pár tipů na prázdninové aktivity - jak třeba využít věci nalezené v přírodě pro stavbu hradu a jak následně roztřídit odpad do tříděného odpadu – to děti zároveň přiučí správnému chování k životnímu prostředí a myšlení ekologickým způsobem.

Je tam ponecháno spousta prostoru pro vybarvování, dětskou fantazii, představy, sny a přání. Na několika stránkách je vynecháno místo pro dokreslování vlastních nápadů a postřehů. Každé dítě se totiž rodí s velkou fantazií, a to, že se postupně vytrácí zapřičiňuje většinou prostředím, ve kterém žijeme, společnost a nějaké přestání vnímání světa.

Co pozoruji už dlouhou dobu (při konání různých workshopů pro děti a podobně) a jsou na toto téma vypracovány mnohé studie³, málokteré malé dítě když mu například řeknu: „Nakresli mi slona, jak se koupe v řece.“ odpoví, že to neumí. Naopak vezme pastelky a nakreslí úžasně fantazijní obrázek a to ani třeba nemusí vědět, jak takový slon přesně vypadá. Větší dítě už bude mít připomínky, že mu to nejde a kreslit to tím pádem nechce, a u dospělého se člověk kresby nedočká většinou nikdy. To je ta příčina – dospělí už vědí, jak přesně by to mělo vypadat a pokud to neumí dokonale zpracovat, většinou se do toho nepouštějí. Zapomínají používat vlastní fantazii. A přenášejí tento názor na děti.

---

³ Celý psychologický rozbor je dobře zpracován v knize Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace (Otto Čačka a kolektiv), kapitola 1.2 Imaginace a osobnost, str. 25, kapitola 2.1 Imaginace snů, mýtů a pohádek, str. 53

Také jsem zažila jedno dítě, které mělo nacvičené (zřejmě podle nějakého mustru) několik obrázků, které kreslilo pořád dokola, a když jsem chtěla, aby nakreslilo například želvu, odpovědělo, že neví, jak se má kreslit. To je další problém. Evidentně bylo naučené od rodičů, že věci se kreslí jen jediným určitým způsobem (protože rodičové to sami jinak neuměli) a dětská fantazie a představivost byla úplně potlačena. To je samozřejmě špatně.

V mé knize jsem chtěla tohle podpořit. Opravdu každé dítě má představivost a pokud s ním jednáme špatným způsobem, ztrácí se velmi rychle. Ono stačí když rodiče na dětské fantazijní otázky, kterých mají plno (a ano, nedávají třeba ani smysl), odpoví tak pragmatickým způsobem (místo toho aby se vžili do hry a vymysleli něco sice pravdivého, ale trochu zábavného a zajímavého), že dítě dokonale umlčí a jejich vymyšlený „pohádkový“ svět se v tu chvíli z bortí.

Chtěla jsem tedy, aby kniha rozvíjela osobnost dítěte i tímhle způsobem. Celá kniha je brána vlastně jako hra nebo výlet skrz knihu se spoustou vtipů a úkolů. V úvodu je doporučení, co si má každý sbalit s sebou na výlet skrz knihu do batohu a jeden z úkolů je tyto věci potom v knize najít, jelikož se na různých stránkách ztrácejí. To je průběžný úkol v celé knize, dítě tak musí vnímat vícero věcí najednou a mít postřeh, aby mu nic neuniklo.

Jak jsem již psala, v závěru knihy je společenská hra, která shrnuje celou cestu skrz knihu – většina témat, co se v knize objevila, se objevuje i ve hře s nějakým menším úkolem. Hra lze hrát vícekrát, takže se také hodí na ne jeden prázdninový večer. V rámci kreativitních úkolů si navíc děti vyrobí své vlastní figurky a hrací kostku.

Samotný název knihy - O všem, ovšem jinak – je takové shrnutí toho, co jsem chtěla říci v předchozích odstavcích. Kniha zahrnuje spoustu témat, proto „O všem“ a „ovšem jinak“ je myšleno tak, jakože to není ta klasická prázdninová školní příručka, kde je dítě poučováno podobně jako během školního roku, ale je to kniha, která má fungovat úplně jinak, jako velká hra. Navíc to slovní spojení O všem a ovšem naznačuje právě ty hrátky, kterých je v knize vícero. A stále je to pochopitelné i pro šestileté dítě.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Když jsem připravovala zpracování této knihy, nejprve bylo důležité vybrat obsah, co se v knize bude vyskytovat za témata.

Vzhledem k tomu, že netvořím nějaké nové vydání již existující knihy (textu), musela jsem složení obsahu vymyslet sama. Snažila jsem se, aby témata začínala z obecnějšího hlediska – v první části knihy jsou témata jako Kde žijeme?, Kde leží naše země? a podobné. I tyto témata ale hned navazují na konkrétní osobu čtenáře na stránkách o našem městě a domě.

Do obecnějších vzdělávacích témat jsem zařadila věci o přírodě – poznávání srsti zvířat, souhvězdí, pak taky zdravou stravu, co jíme v kterou denní dobu, co je zdravé, jak nakládáme s odpady.

Další témata jsou naopak celkem vymezená a konkrétní – a pojednávají o jednotlivých „mini námětech“ - například o dvojčatech, která vypadají stejně, ale přesto jsou každé uvnitř jiné, i takové věci k zamyšlení.

Pak témata týkající se jen osoby čtenáře – o čem sníme, čeho se bojíme, jakou si přejeme hračku?

Dále témata navrhuující letní aktivity – postavme si hrad z písku s použitím věcí nalezených v přírodě, jaké hračky si můžeme vyrobit.

V zásadě všechny témata (pokud se tedy nejedná o témata obecného charakteru jako o světě, České republice, souhvězdí atd.) vycházejí z mé osobní zkušenosti a důkladného vyzkoušení.

To znamená, že pískový hrad jsem loni v létě opravdu s dětmi stavěla a použili jsme spoustu pet víček, sklíček, dřívěk a dalších náhodně nalezených věcí.

Zajímavý poznatek je ten, že děti by takové věci vůbec nenapadlo používat. Až když jsem já začala nosit tyto věci, nejprve tvrdili, že to je odpad. Ano, dalo by se říci. Ale proč neprobudit trochu fantazie, že? Nakonec tyto „odpadky“ všichni brali jako poklady a staly se těmi nejcennějšími prvky v písečném hradu.

Další z témat Hračky, které si děti mohou vyrobit; těch jsem s nimi vytvořila spousty – ať se jednalo o lodičky, ty jsou zvlášť oblíbené, nebo o šité panenky, ozvučné dřevo, jednoduché hudební nástroje.

I jídla, která se vyskytují v tématu o zdravé stravě, jsem skutečně uvařila a nafotila. Některá jsou také vařená společně s dětmi. Zkoušela jsem s nimi všechno, co šlo.

Všechna bludiště a ostatní úkoly jsem zkoušela dávat několika dětem, abych zjistila, jak moc je zadání těžké nebo naopak lehké. A jestli se dají texty snadno pochopit, aby tomu děti rozuměly. Zkoušela jsem to s různě starými dětmi, abych viděla rozdíl. Přestože je to určeno přibližně pro šesti až devítileté děti, nejprve jsem to dala na vyzkoušení patnáctiletým. Přínosné bylo to, že jsem zjistila, že některé texty nejsou zcela pochopitelné, takže jsem je trochu pozměnila než jsem to vyzkoušela na menších dětech, které by opakované zkoušení (pokud by tomu nerozuměli) nebavilo.

Snažila jsem se tedy vyladit úkoly do takové formy, aby byla samozřejmě úroveň obtížnosti různá, ale aby i ty nejtěžší vyluštilo při troše snahy i šestileté dítě.

U některých ilustrací muselo dojít k úpravám, protože předtím nebyly pochopitelné ani pro starší a musela jsem doplnit texty, které více vysvětlovaly co se má na dané stránce přesně dělat. Ale myslím, že konečná varianta vyhovuje dětem prvního stupně základní školy. Všechna takováto témata jsou tedy mnou prozkoušená a/nebo otestovaná na dětech.

Inspiraci jsem čerpala z mnoha knih. Co se týče obsahu a pojednání o dětské imaginaci a podobně mi pomohla kniha Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace, kde je výstižně rozebrána fantazie a její využití ve vzdělávání jak dětí, tak dospělých. Z historického hlediska s přechodem až do dnešní doby.

A co se týče ilustrací, tam mám mnoho zdrojů, které mě spíše inspirují svou rozmanitostí než něčím konkrétním. Například mě velmi baví knihy jako objekty od Květy Pacovské⁴, které bych řekla, že jsou skvělým příkladem toho, jak si myslím, že by měly knihy pro děti vypadat. V České republice se koupit nedají. Je to přesně ono, jak jsem psala v kapitole 2. Kniha je tak drahá, že by si jí v Čechách málokdo koupil. Český rodič asi nekoupí dítěti například tu nádhernou a velikou knihu Abeceda (se zlacením, výseky, parciálním lakováním,

---

⁴Pacovská, K.: Midnight Play, 1994; The Little Match Girl, 2005; The Little Flower King, 2007; Number Circus 1-10 and back Again, 2012.

rozkládáním stránek a dalšími specialitami ve zpracování), kde není nic jiného než jen tak bez jakéhokoli komentáře vypsaná písmena od A do Z.

Myslím, že takové knihy na českém trhu opravdu chybí. Kdyby jich byl dostatek, třeba by se to lidé také naučili kupovat.

Mezi mé další inspirační zdroje patří Pavel Čech a František Skála. Jejich tvorba mě vždy fascinuje. U Pavla Čecha mě baví jeho detailní ilustrace, zvláště ta tajemná prostředí, která vytváří, a ilustrace propracované do nejmenších detailů. Mezi mé nejoblíbenější práce od něj patří ilustrace ke knize Muž, který sázel stromy nebo kniha O zahradě. Baví mě jak propojuje velmi konkrétně nakreslené či namalované výjevy s takovým snovým nejasným pozadím do ztracena.

U Františka Skály mě zajímá jeho vztah k přírodním věcem. Z ilustrací bych vyzdvihla komiks Velké putování Vlase a Brady, který je kreslený, nebo Skutečný příběh Cílka a Lídy, který je naopak ilustrován fotografiemi loutek a dalších vyrobených předmětů umístěných do reálné volné přírody. Kromě ilustrací, mám ráda i volnou tvorbu a objekty - například Hlavy z mořských řas nebo objekt/sochu Lesojan⁵, která se v kreslené podobě objevuje i v již zmíněném komiksu putování Vlase a Brady.

---

⁵František Skála, Lesojan, 1988, dřevo, kůže, světlo - <http://www.artlist.cz/?id=273>

5 PROCES TVORBY

V mé knize je mnoho prostoru pro doplňování a dokreslování pro děti a z toho vychází i výběr techniky a způsob tvorby, který jsem zvolila.

Chtěla jsem, aby se v knize objevilo vícero možných druhů ilustrace, aby to vypadalo rozmanitě a taky aby se děti do knihy nebály zakreslovat vlastní kresby a doplňovat úkoly.

Při tvorbě jsem pracovala hlavně s temperami, ať v celoplošné verzi nebo jen výběrově. Další stránky jsou tvořeny pro změnu pouze kresbou černým fixem. Tyto slouží zároveň jako omalovánka. Další verze stránek je kombinace malby a kresby fixem nebo kresby s fotografií. Fotografie jsou jak konkrétní (například v části o zdravém jídle), tak abstraktnější sloužící jako pozadí bludišť a doplňovacích úkolů.

Abstraktní fotky mají původ v paletách od barev, ve dřevě, různých površích a strukturách. Na některých pozadích je třeba počmárané dřevo pastelkami. Chtěla jsem, aby to asociovalo třeba nějaký pracovní stůl, který má dítě před sebou, že ta samotná kniha je to pracovní místo, ve kterém lze tvořit a do kterého lze kreslit a psát.

V tomto ohledu mě celkem inspirovaly některé francouzské knihy pro děti, které se ve Francii i v jiných evropských zemích běžně prodávají (v České republice nikoli), kde celá kniha nebo alespoň pár stránek vypadá jako by ji zhotovilo čtyřleté dítě. Na celých stránkách tam jsou vlastně „pouze“ čmáranice pastelkami, vylitá barva a podobně. Zdánlivě to může vypadat jako nepovedený kousek nebo nějaký omyl, ovšem já si myslím, že to v menších dětech může naopak probouzet více fantazie a je jim to tím stylem zpracování bližší.

U nás jsem takové knihy nenašla. Mám na mysli skutečné knihy v tomto stylu na kvalitním papíře v tvrdých deskách. Nějaká sešitová vydání by možná byla k nalezení, ale to postrádá svůj půvab.

Nicméně v mé knize jsem chtěla docílit takové kombinace, aby tu byly jednak klasické ilustrace k úkolům a zároveň místa, kde si dítě dokreslí své ilustrace ve svém stylu.

Postup mé tvorby byl následující. Vybrala jsem si asi čtyřicet témat, která by se v knize mohla objevit. Chtěla jsem jít od obecnějších témat jako

Česká republika, Země či hvězdy k osobnějším tématům typu co jíme, o čem sníme, co si přejeme, čeho se bojíme.

Každému tématu jsem věnovala jednu stránku, pro obsáhlejší témata nebo témata korespondující jsem vyhradila celou dvoustránku.

Následně jsem ke každému tématu vymýšlela nějaký úkol, který by byl pro děti snadno pochopitelný, aby se obešel bez vysvětlování rodičů, mohlo ho dítě splnit samo a zároveň aby se dítě na dané stránce buď něco naučilo nebo zopakovalo něco ze školy, popřípadě muselo něco kreativně vymyslet a nakreslit, vyrobit.

Zaměřovala jsem se na menší děti, takže úkoly jsou převážně snadnějšího rázu. Nechtěla jsem, aby to byla vyloženě jen výuková literatura, kde by dítě potřebovalo asistenci rodičů a připadalo si jako ve škole s učitelem.

Některé texty v knize – ty, co jsou začleněné do ilustrací, jsem psala ručně psacím písmem. Ze stejného důvodu – aby to bylo dětem bližší a navozovalo to pocit, že se do knihy opravdu může psát.

Celá kniha je následně komponovaná v počítači, celostránkovými ilustracemi počínaje, přes všechny další přídavné ilustrace, kresby, fotky, ruční texty a písmem konče. Každou část jsem připravovala a zpracovávala zvlášť a do jedné stránky teprve skládala.

Na konci je „desková“ stolní hra. Ta je zpracovaná v barvě, stejným stylem jako ilustrace v knize, je takovým závěrem knihy, který na všechno navazuje a zároveň vše shrnuje.

Plus ke knize patří vložený A3 plakát s dalším bludištěm a terčem na hry.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Co se týče ilustrací, jsou tvořené kombinovanou technikou.

Specifické je to, že každou stránku jsem rozložila na jednotlivé prvky, které jsem zhotovovala zvlášť – temperové ilustrace (ať už celoplošné nebo výběrové), temperová pozadí, fotografická strukturální pozadí, kresby černým fixem, ručně psaný text a počítačový font.

Po zhotovení jednotlivých částí jsem vše naskenovala a transformovala do počítačové verze a do jednotého celku skládala postupně až posléze.

Ke knize patří také vložený plakát (terč s bludištěm) velikosti menší A3 – jako další součást her, který si dítě může nalepit na zeď a strefovat se do něj šípkami nebo jinými vhodnými nástroji.

Samotná vazba knihy je klasická tuhá zavěšovaná s rovným plátěným hřbetem a papírovým potahem na deskách.

7 POPIS DÍLA

Dílo je ve formě vázané knihy. Kniha má rozměry menší A4 – čistý formát stránky je 20x27 cm. Kniha má celkem 48 stran.

Na začátku, hned po předsádce, je patitul, který je ovšem tvořen jen úvodním kruhovým bludištěm – takový úvod do knihy.

Názav knihy „O všem, ovšem jinak“ je na další dvloustraně zakomponován do celostránkové ilustrace, ve které se rovněž vyskytuje bludiště vedoucí z rohu stránky do textu.

Následující dvoustrana je věnována textovému úvodu - uvítání dítěte do knihy, kde je popsáno, co je v knize všechno za úkoly, co je vlastně cílem a o co v knize jde. Také co si má dítě připravit (pastelky, tužku).

Na následujících stránkách už začínají tématické strany či dvoustrany s úkoly.

Ilustrace jsou tvořené v barvě temperou nebo jsou kreslené (černé pérovky) fixem, popřípadě kombinace, i s fotkou.

Paginace v knize není, protože by neměla přílišný význam a zbytečně by zasahovala do ilustrací.

Kromě jednotné typografie u názvů jednotlivých témat se v knize vyskytuje i ručně psaný text zakomponovaný do ilustrací.

Použité písmo na titulu je Boris Black Bloxx a v textu uvnitř knihy je Ubuntu.

Na jedné z posledních dvoustran je stolní hra, ve které děti uplatní některé poznatky, co mohly získat v knize.

Ke hře patří i strana s vysvětlením pravidel a s návodem, jak si vyrobit vlastní kostku a figurky ke hře.

Na poslední straně se klasicky nachází tiráž. Kniha je svázaná v tuhé zavěšované vazbě. Má tvrdé desky s papírovým potahem, na kterém je kromě dalších bludišť i kruh s náznakem témat, co se vyskytují v knize, a rovný plátěný hřbet. Stránky jsou tištěné digitálně.

Druh papíru je Flora – přírodní, z poloviny recyklovaný v lehce krémovém odstínu. Gramáž 130 g/m. Vybírala jsem ho tak, aby šel jednak dobře potiskovat a také aby na něj šlo snadno kreslit pastelkami, tužkou. Chtěla jsem aby byla kniha v tomto směru co nejvíce použitelná a funkční.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Myslím si, že na trhu chybí více interaktivních knih s úkoly pro děti zhotovených tak, aby se při běžném používání hned nezničily. Většinou to bývají jen sešitová vydání, paperbacky a podobně, do kterých se špatně kreslí, jsou tištěné na tenký papír a nejsou moc odolné.

V Čechách bývala tradice spíš té „krásné knihy“ s opravdu velmi kvalitními ilustracemi, vazbami a typografií vytvářené špičkovými umělci. Skutečné bibliofilie, že se člověk skoro bál na takový poklad sahat. Takové knihy se dnes již moc nevydávají, spíš jen vzácně.

Já chtěla ale naopak vytvořit knihu takovou, aby se na ní děti nebály sahat, aby do ní kreslily, používaly jí na hry, ale aby to nebyl paperback.

Hlavně z praktického důvodu, aby kniha vydržela, když si jí dítě vezme s sebou na cestu, a bude podle ní vyrábět nějaké výrobky.

Z mého pohledu by se dal takovými knihami vyplnit český trh. Když se dostanu do knihkupectví v jiné zemi (hlavně ve Francii a ve Velké Británii) mají tam podobných knih spoustu.

Z českých nakladatelství mě obvykle zaujme svou produkcí Meandr, Labyrint. Vydávají knihy v menších nákladech od českých autorů (Petr Nikl, František Skála) i od zahraničních. Každá kniha je v něčem zvláštní, nějak jiná než ty ostatní, zajímavá. Jediná nevýhoda může být vyšší cena, který je způsobena zřejmě hlavně malým nákladem. Byla bych ráda kdyby se u nás spektrum produkce knih pro děti rozšířilo a vznikalo víc zajímavých publikací a ne jen převážně dost komerčně zpracované publikace masové produkce.

9 SILNÉ STRÁNKY

V mé práci, knize, se dítě může přiučit něčemu novému. Kniha je koncipovaná tak, aby bylo nahlédnuto do mnoha různých oblastí vědění.

V jednotlivých tématech se vyskytují věci, které by dítě mohlo (nebo u některých mělo) znát ze školy, plus tu jsou témata, ke kterým například ve škole teprve dojde, nebo se jimi ve škole vůbec nezabývají, takže se dítě dozví i něco navíc.

Řazení témat je od obecných – o světě, naší zemi, slunci, hvězdách, jídle apod. po osobnější a konkrétnější, kde se zabývám sny, optickými klamy, hračkami, skládáním origami.

Na každé stránce je nějaký úkol rozvíjející nějakou oblast vědění nebo umu – úkoly jsou jak vědomostní, tak logické a postřehové, bludiště, labyrinty a nebo také úkoly rozvíjející kreativitu a manuální zručnost – na kreslení, vyrábění všeho možného z přírodnin, vystřihování, lepení a skládání.

Myslím a doufám, že úkoly v knize posílí dětskou kreativitu, představivost a vědomosti zábavnou formou her. A že kniha bude sloužit jako dobrá a vhodná příručka na prázdninách.

10 SLABÉ STRÁNKY

Do slabých stránek by se dalo zařadit, že vazba a zpracování knihy je nákladnější než u publikací podobného typu. Ovšem toto jsem zdůvodňovala v předchozích bodech. Schválně jsem knihu vytvořila tímto způsobem, aby se dítěti nezničila, když si ji vezme na cesty s sebou.

Použila jsem kvalitní papír, plus jsou na knize tvrdé desky s papírovým potahem. To vše se odráží na ceně knihy.

Další fakt je ten, že se kniha dá použít jen během jedněch prázdnin. To bych ale neřadila vyloženě mezi slabé stránky, protože u knih tohoto ražení se s tím musí počítat. Knihu těžko bude dále používat třeba mladší sourozenec dítěte (tedy s výjimkou stolní hry, ta lze hrát mockrát). Je to spíš osobní kniha pro jednoho člověka.

A dále jsem si vědoma toho, že některé stránky neodpovídají přesně mé představě, jak jsem je zamýšlela. Chtěla jsem původně vytvořit stránek (témat) víc, některé trochu pozměnit a jiné doplnit, ovšem bohužel z nedostatku času již nebyla možnost dokončit vše.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. ČAČKA, Otto. Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace. Brno: Doplněk, 1999. ISBN 8072390341.
2. SCHMIDT, Gerhard. Efektivní myšlení - Poznej sám sebe, praktická cvičení. Čestlice: Rebo Productions, 2005. ISBN 80-7234-417-X.
3. McNAUGHTONOVÁ, Phoebe. Perspektiva a jiné optické klamy. Praha: Dokořán, edice Pergamen, 2010. ISBN 978-80-7363-297-7.
4. FLINTHAM, Thomas. Bláznivá bludiště Thomase Flinthama. Praha: Mladá Fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2415-0.
5. JARAMILLO, R., SEDER, R. B. Au Galop - Le premier livre qui bouge. Paris: Play Bec, 2008. ISBN 978-2-8096-0052-0.
6. PACOVSKÁ, Květa. Alphabet. London: Tate Publishing, 2012. ISBN 978-1-84976-141-3.
7. EINHORN, Nicholas. Malá kouzla, zábavné triky, optické iluze. Praha: Ikar, 2011. ISBN 978-80-249-1503-6.
8. HAŠEK, J., SKÁLA, F. Školní výlet. Praha: Albatros, 1981.
9. NIKL, Petr. Lingvistické pohádky. Praha: Meandr, 2006. ISBN 80-86283-49-6.
10. SKÁLA, František. Praha - Venecia - Cestovní deníky. Praha: Arbor Vitae, 2011. ISBN 80-86300-63-3.

b) Internetové zdroje

1. Čech, P., Autorské knihy, ukázky ilustrací, průřez tvorbou,
<http://www.pavelcech.wz.cz/aknihy.html>
2. Skála, F., Obrazová galerie, <http://www.tvrdohlavi.cz/>
3. Meandr nakladatelství, knihy, <http://www.meander.cz/>
4. Labyrint, nakladatelství, kulturní revue, společnost pro kulturu,
<http://www.labyrint.net/>

12 RESUMÉ

My graduation project of my bachelor studies is a Pictorial book for children with interactive and educative elements.

This book is meant for children at the age of six to nine as their entertainment during school holidays. There are games and tasks which simply educate children without making them feel at school. The tasks are very interactive and creative. I left some free space on some pages for child's drawing and creating his/her own ideas.

I should say that this book is not a typical one as it is not written by a well known writer. I prepared and made everything in this book: the whole content, illustrations, the graphic layout and also the binding.

The content of the book is not typical. Each page is considered for one topic (a few topics are in two pages) and every page includes a task, an exercise, a fine art task or a maze.

The topics are various. I started with general topics such as The Earth, Our Country, Stars and Constellations, Healthy Food etc. There are also more personal topics which are applying to the particular person (child) who is reading it, such as fears, wishes, their toys, dreams etc.

My intention was to make a book that children could draw and write into, and that they can have as their holiday diary, take it out while travelling. The main intention is to teach the children something or at least to make them revise some of the knowledge that they have gained at school.

At the end of the book, there is a double page with a board game where most of the topics are recapitulated in the tasks of the game. As a part of the game there is a page with rules and a manual describing the way of making a die and draughtsmen.

A poster with another maze and a target is embedded in the book. The child can stick it somewhere on the wall and shoot in it with a bow or darts.

Most of the illustrations are made with watercolours and dyes (type Tempera) either the all over illustrations or partly. Some of the illustrations are drawn by a marker, some are combination of the two techniques. There are

also a few pages where I used photographic backgrounds and some photos of meals in one task.

The size of the book is approximately smaller A4. The binding is classical needled folders in hard cardboards. The spine is made of canvas and overlay of the cardboards is made of paper. I made hardback instead of paperback for one reason; hardback is better and durable in spite of being often taken out by the child.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Přední obálka knihy

Příloha 2

Titulní strana

Příloha 3

Úvod do knihy

Příloha 4

Na cestu skrz knihu si raději sbalte pár věcí

Příloha 5

Kde to žijem?, Znáš česká města?

Příloha 6

Cesta noční oblohou, Máme rádi naše Slunce

Příloha 7

Jaký je rozdíl mezi bludištěm a labyrintem?

Příloha 8

Zdravá strava, Co k obědu a k večeři?

Příloha 9

Obleč zvířata!

Příloha 10

Plujeme po řekách, Znáš české řeky?

Příloha 11

V lese je kdeco, Pod zemí...

Příloha 12

Čeho se bojíme???, A co duchové a strašidla??

Příloha 13

Kdesi ztraceno..., Čím chcete být až budete velcí?

Příloha 14

Dvojčata

Příloha 15

Trocha jazykolamů, Asi něco chybí...

Příloha 16

Hra Prázdninová cesta

Příloha 17

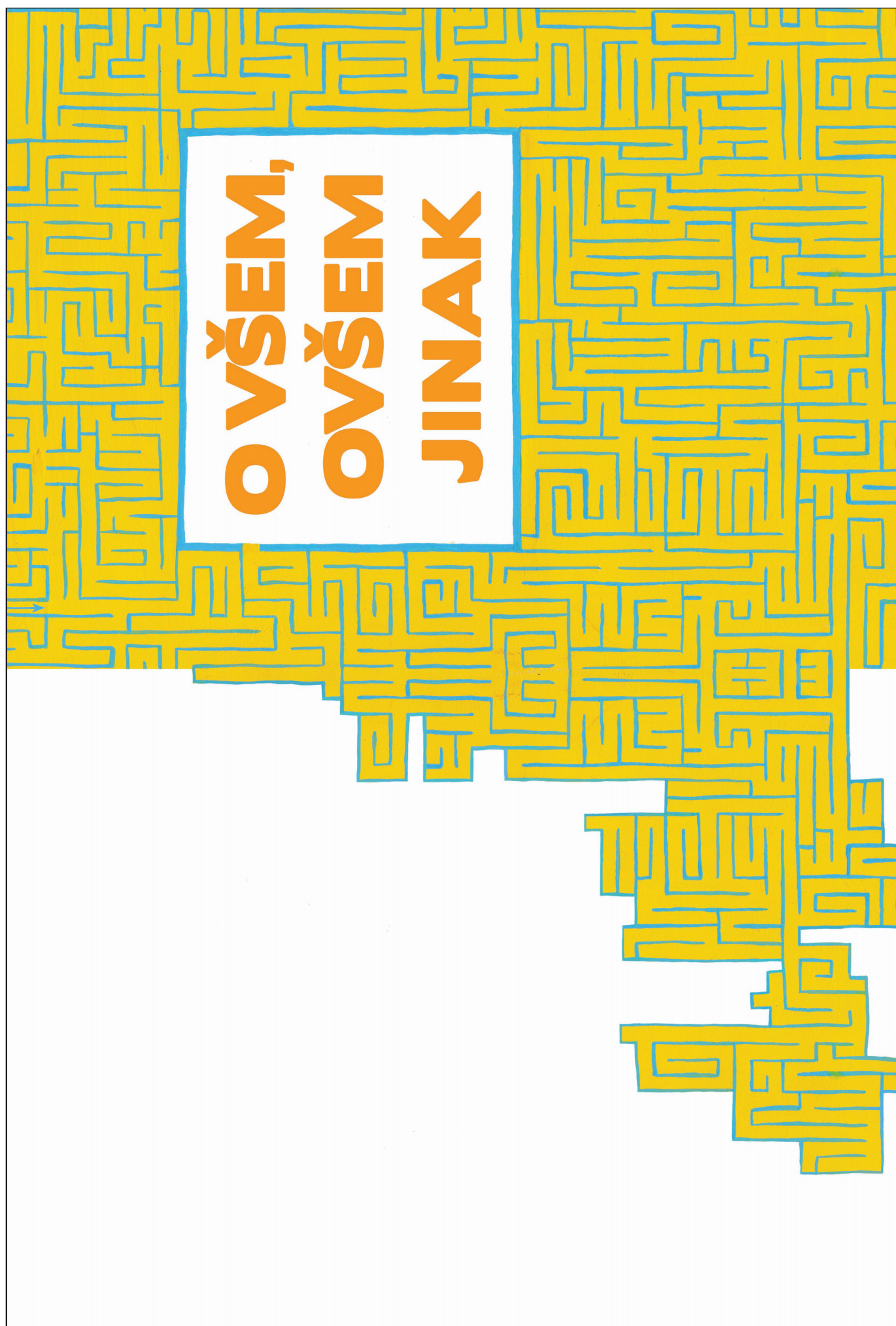
Inspirační zdroje: Pavel Čech, František Skála

Přílohy 1-16 vlastní

Příloha 17 zdroj internet, osobní stránky autorů

Vítám tě na dobrodružné cestě v knize

Věřím, že tě čeká o prázdninách spousta zábavy
a tato kniha ti bude sloužit jako takový prázdninový
průvodce. Najdeš v ní hromadu zajímavých věcí,
můžeš si ji brát všude s sebou, doplňovat úkoly,
kreslit do ní a vyrábět různé výrobky, ať už
podle návodů nebo podle tvé vlastní
fantazie...

Doporučuju všem připravit si spoustu
pastelek a barev, abyste mohli parádně
vybarvovat a dokreslovat stránky.

Když natrefíte na tvořivou stránku,
budou se vám hodit i nůžky, lepidlo,
štětky a podobně.

Neboj se do knihy kreslit a psát.

Je to tvůj prázdninový „deník“.
A třeba se tu dozvíš
i něco nového!

Co myslíte, že se vám bude hodit?

Pokud během procházení stránek něco ztratíte, žádné obavy.

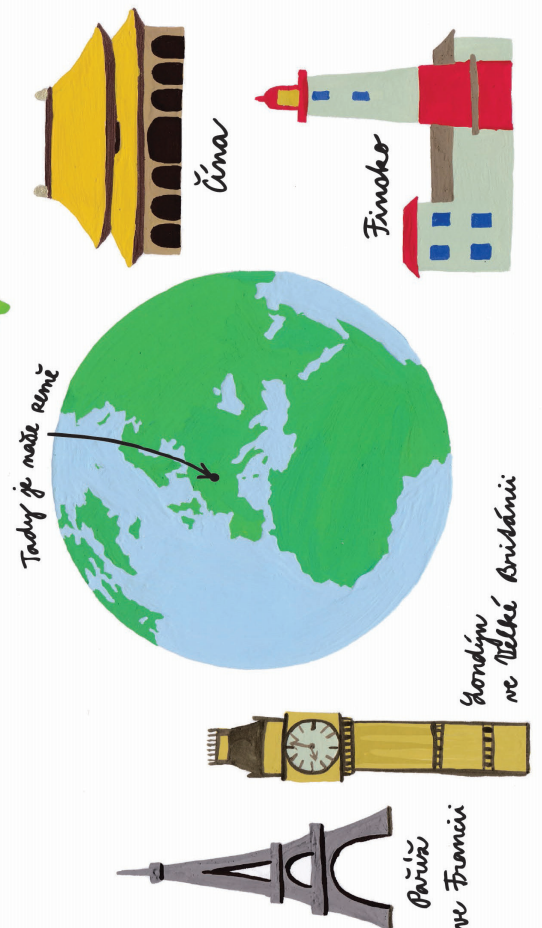
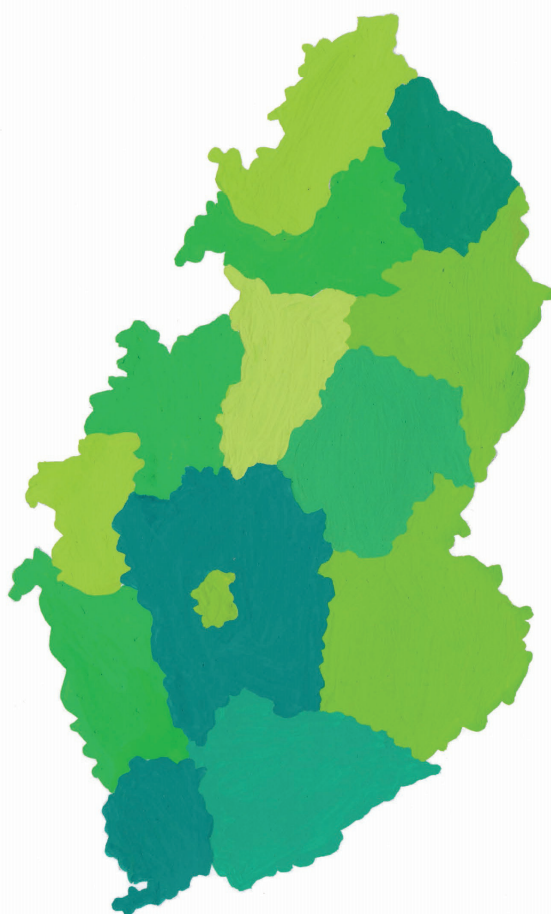
Určitě se to časem někde objeví... Takže buďte všímaví.

Kde to žijem?

Jak se jmenuje tvoje město? Ukaž kde bydlíš.
Chceš bydlet někdy v jiném městě nebo v jiné zemi?

Znáš česká města?

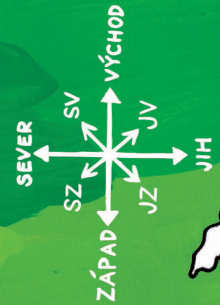
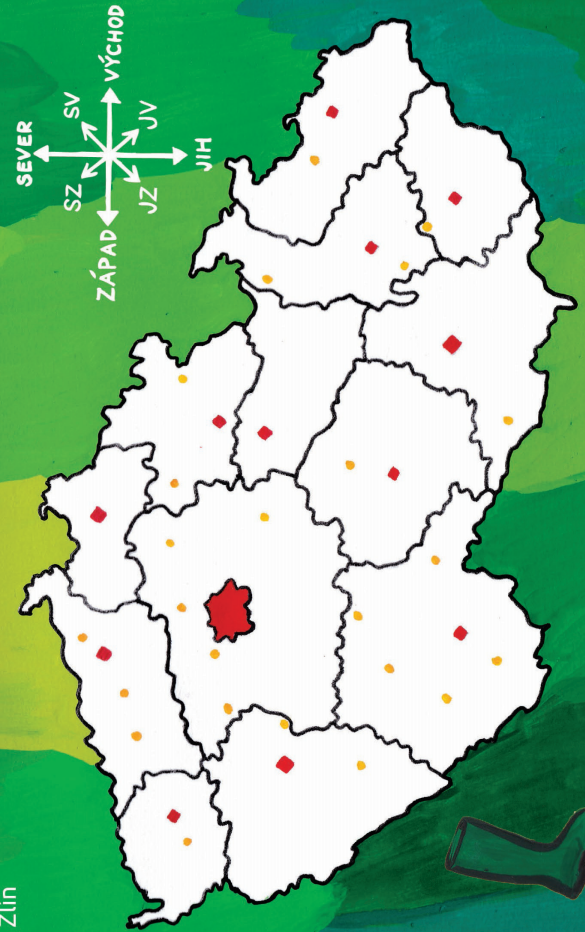
Přiřaďte města k bodům na mapě. Velká města ke čtverečkům a když budete odvážní, zkuste přiřadit i menší města k tečkám.

Velká města:

Brno
České Budějovice
Hradec Králové
Jihlava
Karlovy Vary
Liberec
Olomouc
Ostrava
Pardubice
Plzeň
Praha
Ústí nad Labem
Zlín

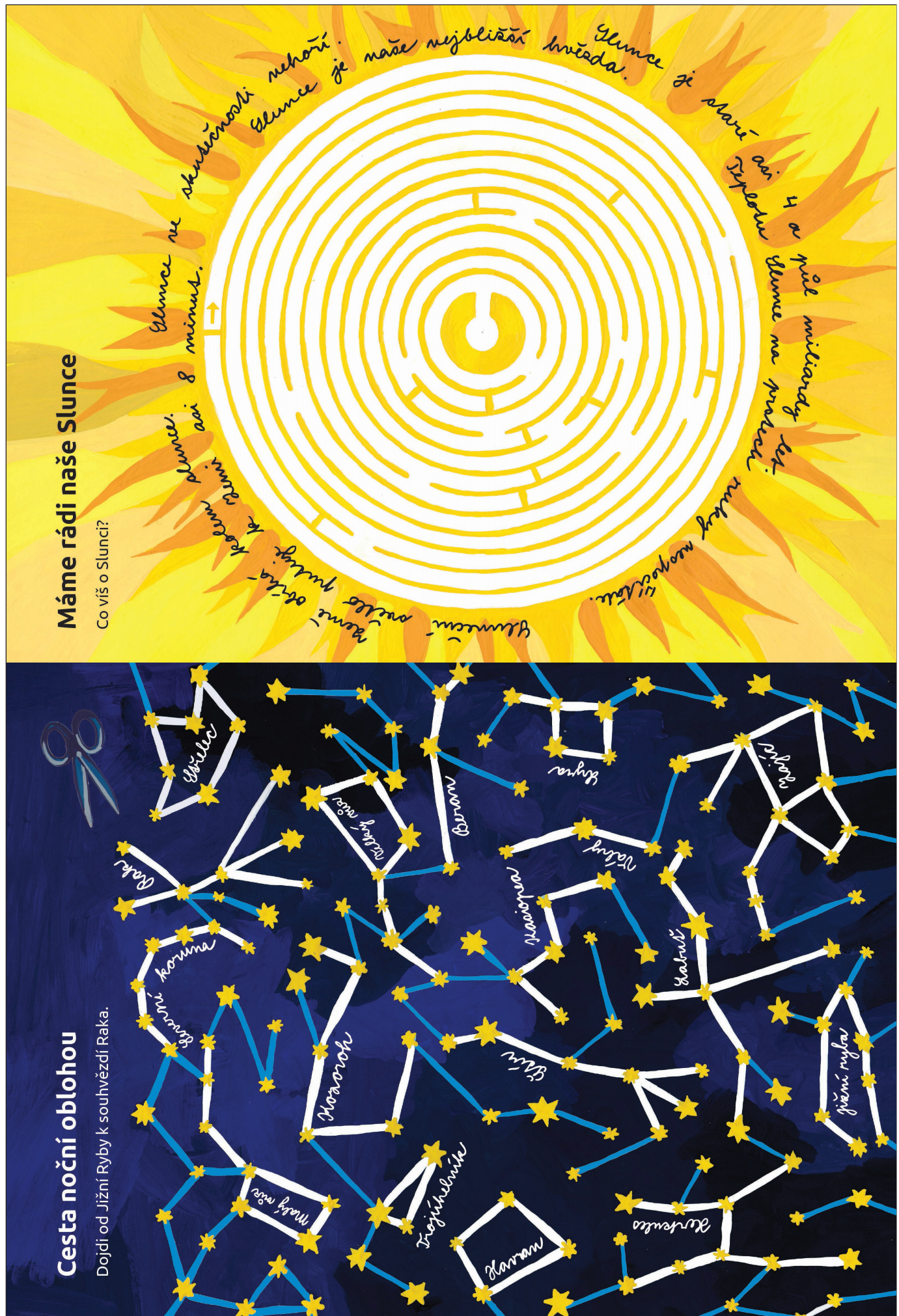
Menší města:

Český Krumlov
Děčín
Havlíčkův Brod
Chomutov
Jičín
Jindřichův Hradec
Kladno
Klatovy
Kroměříž
Kutná Hora
Mělník
Mladá Boleslav
Most
Náchod
Opava
Písek
Prachatice
Prostějov
Rakovník
Rokycany
Sokolov
Šumperk
Tábor
Znojmo

Můžete zkontrolovat podle mapy nebo atlasu.

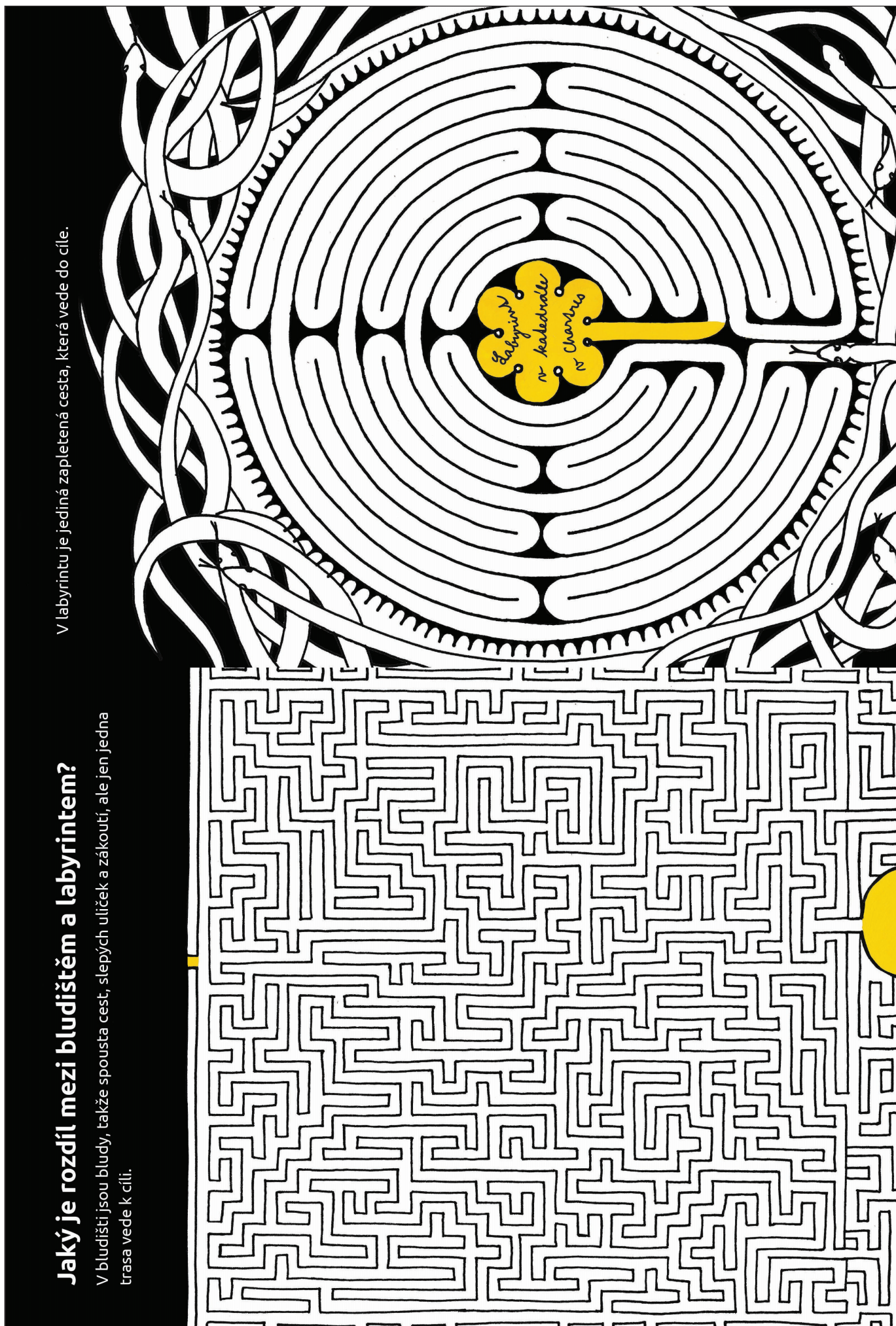

Jaký je rozdíl mezi bludištěm a labyrintem?

V bludišti jsou bludy, takže spousta cest, slepých uliček a zákoutí, ale jen jedna trasa vede k cíli.

V labyrintu je jediná zapletená cesta, která vede do cíle.

Co si dáváte k snídani a k svačině?
Máte rádi ovoce a zeleninu? Jaké je vaše oblíbené jídlo?

Co k obědu a k večeři?

Plujeme po řekách

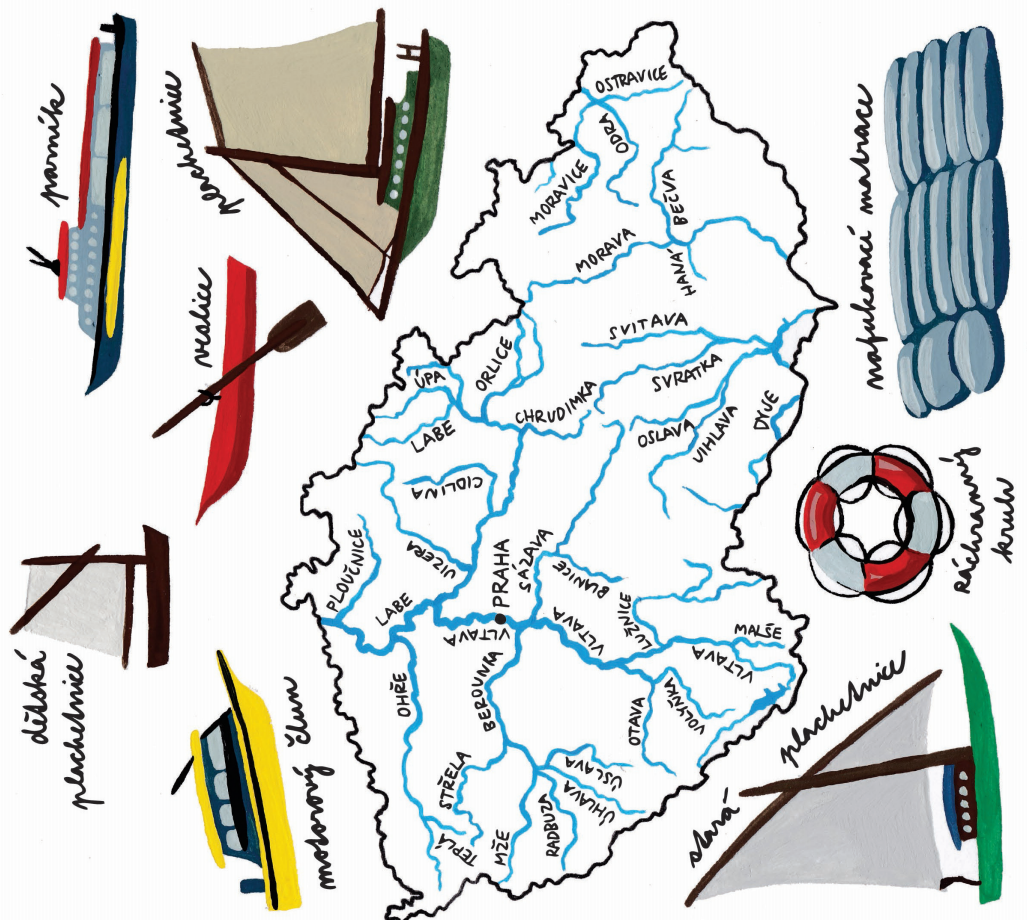
Dopluj po řekách ze severu na jih, ale pozor na plachetnice, kolem těch nemůžeš proplovout. Použij jen úseky, kde neplachtí.

Znáš české řeky?

Zkuste najít trasu po českých řekách, abyste upluli co nejdelší vzdálenost a navštívili co nejvíce řek.

Kudy se vydáte? A jaký dopravní prostředek si vyberete?

V lese je kdeco

Vyšplhej až do koruny stromů. Můžeš použít jen navazující a podobně barevné větve.

Pod zemí...

Najdi cestu v podzemních chodbách, kudy by se králik mohl dostat ven z nory.

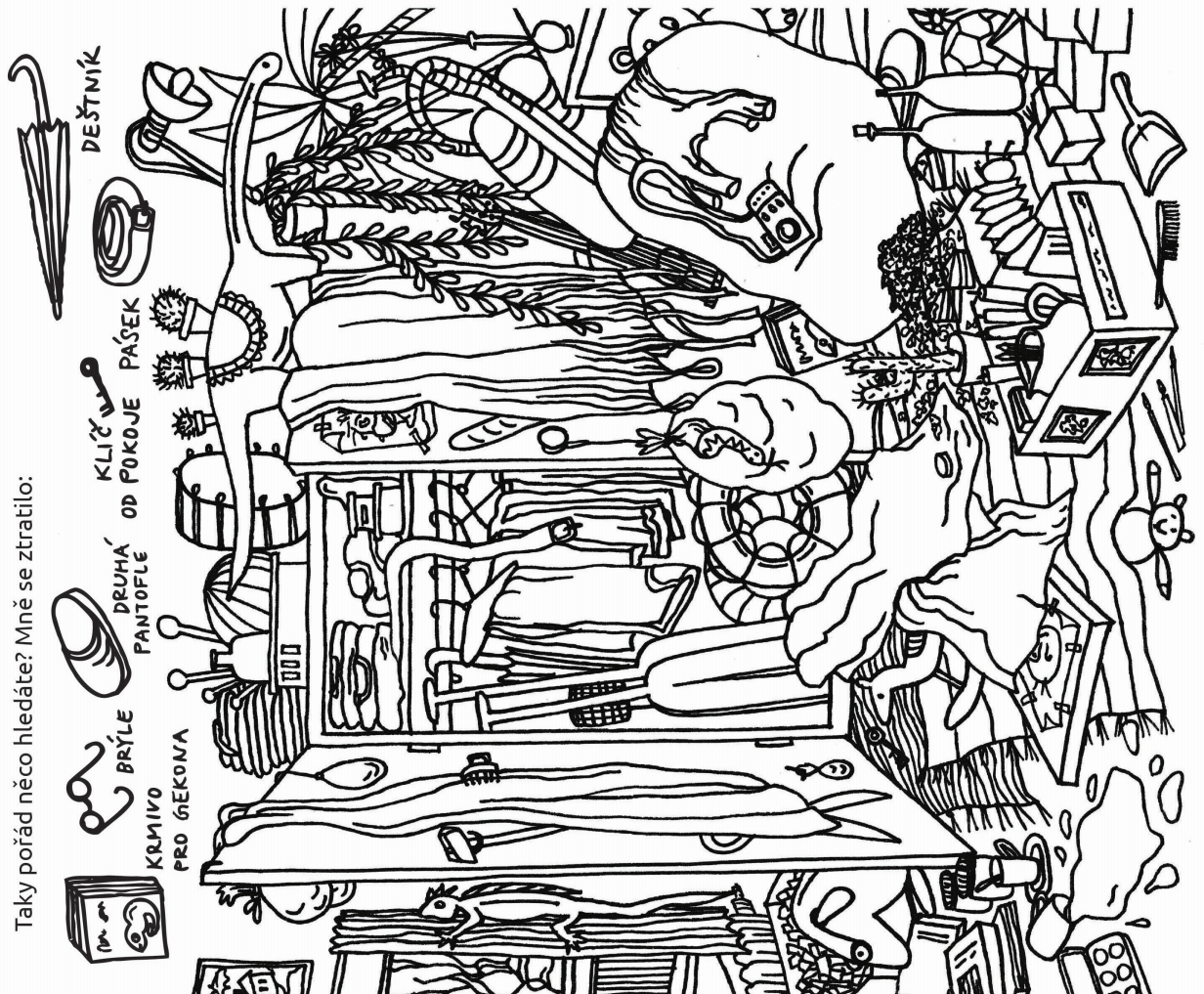

Taky pořád něco hledáte? Mně se ztratilo:

Taky pořád něco hledáte? Mně se ztratilo:

DEŠTÍK

KLÍČ

DRUHÁ OD POKOJE

PÁSEK

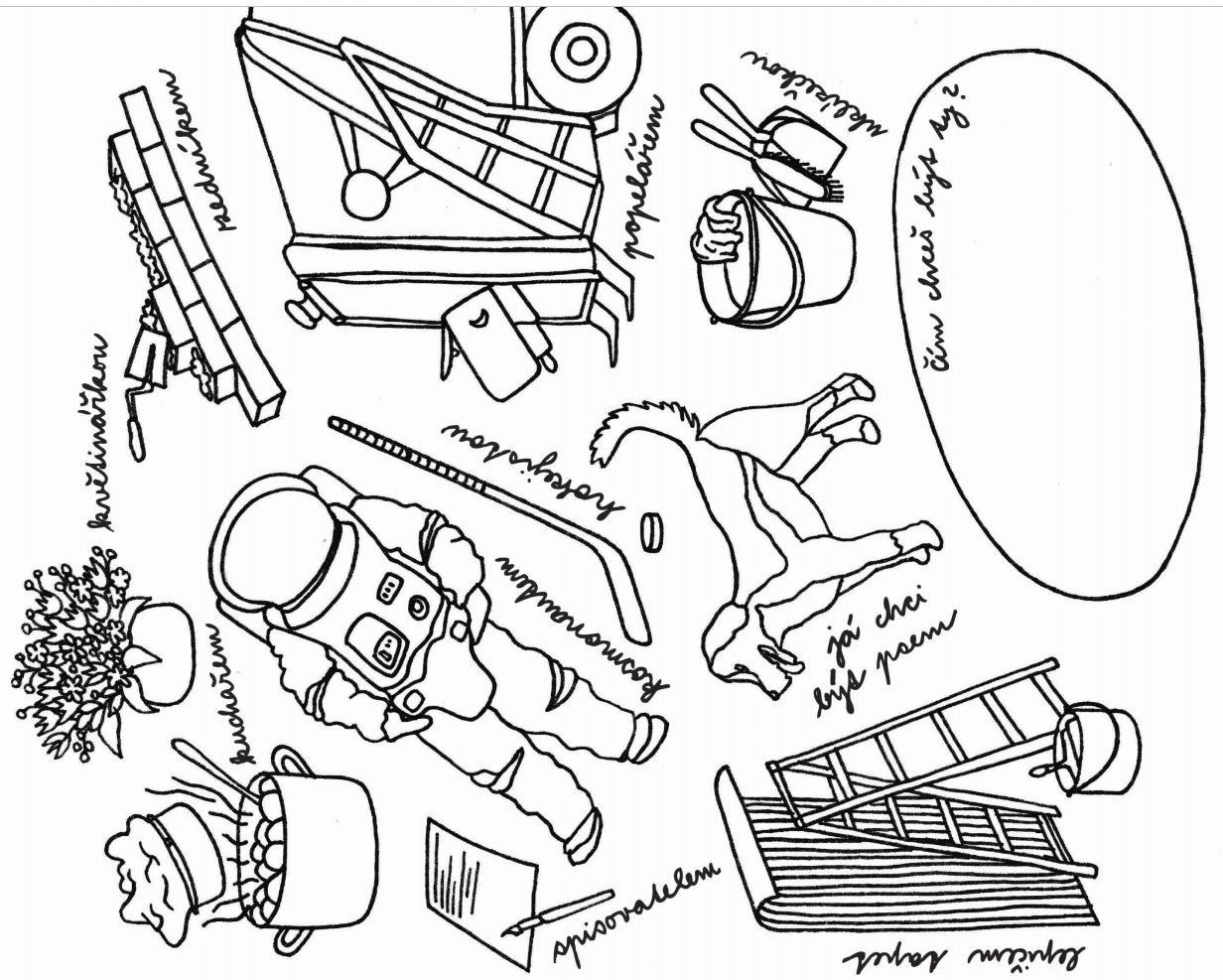
BRÝLE

KRMIVO

PRO GEKONA

PANTOFLE

DROUHA

Trocha jazykolamů

Dokážete toto vyslovit? Ale nezlomte si jazyk, ještě ho budete potřebovat.
Ke každé větě přiřaďte patřičný obrázek, který naznačuje, o čem jazykolam je.

Nesnese se se sestrou.

Nebudou se štítití títi Ti ti tišší zvědové do vazů?

Odlití-li liliputání líla lílím z litiny u Lalibely, bude líla lílie lalibelská.

Měla babka brabce v kapse, brabec babce v kapse chcíp.

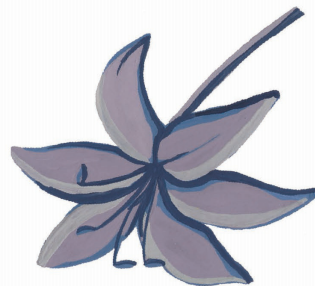
Svišť sice svisle visel, zasvištěl svišť, slyšel sysel.

I toto táto, to tato tetu tuto tahá.

Jirí řeže dříví z dřinu, tři sta řízů za vteřinu. Jirí řeže dříví z břízy, za vteřinu čtyři řízy.

Přetři ty tři trychtýře.

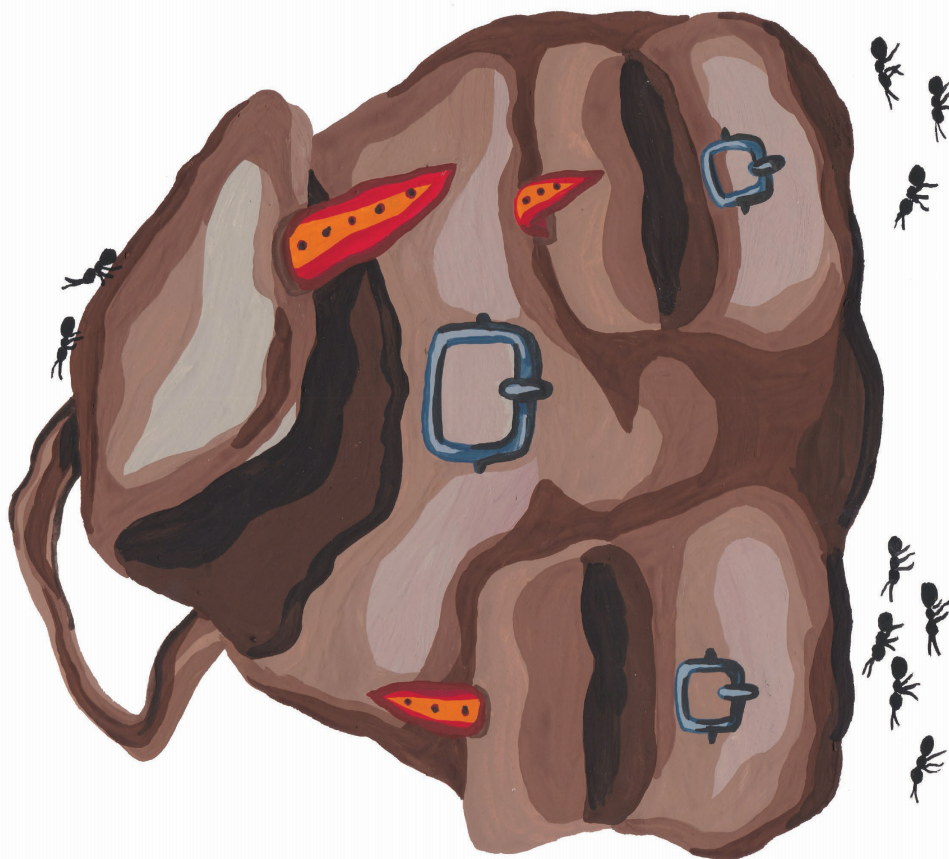
Mezi domama má má máma malou zahrádku.

Asi něco chybí...

Vypadá to, že vám z batohu do knihy vypadal všechen náklad, co jste nesli.
Všimli jste si ztracených věcí po cestě? Pokud ne, zkuste knižkou projít ještě jednou.

Jediné, co zbylo, jsou mravenci...

Příloha 17

Inspirační zdroje: Pavel Čech - Velké dobrodružství Pepíka střechy, 2012

František Skála - Skutečný příběh Cílka a Lídy, 2007

Zahrada / The Garden / 2009

Veliká a obrovské tajemství / The Great and Mysterious Secret / 2007

POMŮC!
POMŮC!

NEMÁM
ŽÁDNÉHO
KAMARÁDA

VĚŘÍM
TI